

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT

1 (14)

2013-09-26

Dnr: 551-6126-2012
Anl.nr: 0461-091-101

Johan Rinman
Ekhof Säteri
646 50 Björnlunda

Kungörelsedelgivning

Tillstånd till djurhållning av fjäderfä inom fastigheten, Ekhov 4:1, Gnesta kommun

*Verksamhetskod 1:10 enligt 2 kap. 1 § miljöprövningsförordningen (2013:251)
2 bilagor*

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län meddelar med stöd av 9 kap. miljöbalken Johan Rinman, orgnr: [REDACTED], tillstånd till djurhållning av fjäderfä för äggproduktion inom fastigheten Ekhov 4:1 i Gnesta kommun.

Tillståndet gäller för 50 400 platser för fjäderfän (värphöns) och dessutom 30 får motsvarande totalt ca 520 djurenheter.

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. miljöbalken den i ärendet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad den sökande har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Hanteringen av gödseln ska ske på ett sådant sätt att läckage och spill samt olägenheter för närboende så långt som möjligt begränsas.
3. Spridning av gödsel ska grundas på aktuell markkartering samt anpassas till grödans behov. Markkartering av spridningsarealen ska ske minst vart tionde år. En växtnärbalans avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år.
4. Gödselproduktionen får inte överstiga den tillgängliga spridningsarealen, egen eller genom spridningsavtal. Fält som har uppnått högsta och näst högsta fosforklass, P-AL klass V och klass IV B, ska inte räknas till den egna tillgängliga spridningsarealen. Större ändringar av spridningsareal ska godkännas av tillsynsmyndigheten.
5. Spridning av stallgödsel får inte ske närmare vattenförande dike, d.v.s. dike som vid spridningstillfället inte är torrt, än 5,5 meter. Längs kant mot sjö, vattendrag och diken ska en permanent bevuxen skyddszon på minst en meter lämnas. Längs kant mot, på topografiska kartan blåmarkerade, sjöar, vattendrag

och diken ska en permanent bevuxen skyddszon på minst 5,5 meter lämnas. Skyddszonerna ska vara ogödslade och får inte besprutas med kemiska bekämpningsmedel. Skyddszonerna får brytas för nyinsådd högst en gång vart femte år efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Skyddszonernas bredd ska mätas från dikets övre kant.

6. Tidpunkten för spridning av stallgödsel ska väljas så att förluster av växtnäring och olägenheter för närboende minimeras. Spridningen ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Vid spridning på obevuxen mark ska nedbrukning av gödseln ske så snart som möjligt och senast inom 12 timmar.
7. Spridning av stallgödsel och kemiska bekämpningsmedel får inte ske närmare vattentäkt än 50 meter utan godkännande från tillsynsmyndigheten.
8. Fastgödseln ska lagras torrt och ventilerat i gödselhus.
9. Flytgödseln ska lagras i gödselbrunn med tätslutande täckning.
10. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl uppmärkt under tak och på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppstår.
11. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska, utöver vad som följer av punkt 10, förvaras på tät invallad yta eller motsvarande skydd som tillsynsmyndigheten kan tillåta. Invallningen skall rymma en volym som motsvarar den största behållarens volym plus minst 10 % av summan av övriga behållares volym. Skyddsanordningar ska vara färdigställda senast 1 år efter att detta beslut vunnit laga kraft, eller den tidpunkt som tillsynsmyndigheten beslutar.
12. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger följande begränsningsvärden:
50 dB(A) dagtid vardagar (kl. 07.00-18.00)
45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00),
samt lördag, söndag och helgdag (kl. 07.00-18.00)
40 dB(A) nattetid samtliga dygn (kl. 22.00-07.00)

Den momentana ljudnivån får nattetid vid bostäder inte överstiga 55 dB(A).

Kontroll ska ske så snart det har skett stora förändringar i verksamheten eller på tillsynsmyndigheten begäran. Angivna begränsningsvärden ska kontrolleras genom omgivningsmätningar eller närfältsmätningar och beräkningar.

13. Verksamheten ska inge ett förslag på kontrollprogram till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att tillståndet vunnit laga kraft.

Delegationer

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 19 kap. 5 § 9 stycket jämfört med 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att fatta beslut enligt vad som framgår av villkor 4,5,7 och 11.

Igångsättningstid

Den med tillståndet utökade verksamheten ska ha satts igång senast 3 år efter det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet. Tillsynsmyndigheten ska meddelas när verksamheten sätts igång.

Verkställighet

Miljöprövningsdelegationen bifaller den sökandens yrkande om verkställighetsförordnande. Tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

Kungörelsedelgivning

Kungörelse om detta beslut införs inom 10 dagar från datum för beslutet i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Södermanlands Nyheter och Sörmlandsbygden.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Den sökande bedriver idag konventionell växtodling och djurhållning för äggproduktion motsvarande 393 djurenheter. För den nuvarande verksamheten finns ett beslut för anmälningspliktig djurhållning meddelat av miljö- och byggnämnden den 25 augusti 2011. Verksamheten har inte tillståndsprövats tidigare.

Johan Rinman har sökt tillstånd för utökad djurhållning i befintliga stallbyggnader på fastigheten Ekhov 4:1, Gnesta kommun. Den tillståndssökta verksamheten omfattar djurhållning med plats för totalt 50 400 värphöns och 30 får motsvarande totalt 507 djurenheter.

Samråd

Samråd har skett den 7 mars 2012 med Länsstyrelsen i Södermanlands län och tillsynsmyndigheten Gnesta kommun. Närboende inom en radie av 500 m, enskilt berörda, fick del av samrådsunderlaget genom personligt brev med svarsblankett. Allmänheten informerades genom annons i ortspressen. Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Svenska kyrkan, Daga församling, fick del av samrådsunderlaget via brev.

Verksamheten anges i 3 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar och ska därför antas medföra betydande miljöpåverkan.

Ärendets handläggning

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 4 oktober 2012. Efter kompletteringar kungjordes ansökan i ortstidningarna Södermanlands Nyheter och Sörmlandsbygden. Ansökan har utöver miljö- och byggnämnden i Gnesta kommun och Länsstyrelsen i Södermanlands län remitterats till Gnesta kommun, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket. Yttrande har kommit in från Länsstyrelsen. Miljö- och

byggnämnden har meddelat att de inte har några synpunkter. Sökanden har beretts tillfälle att bemöta länsstyrelsens synpunkter men har avböjt.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Yrkanden

Ansökan avser djurhållning av 50 400 värphöns och 30 får motsvarande totalt 507 djurenheter. Verksamheten söker för 520 djurenheter för att få marginal framför allt på antalet värphöns. Den sökande yrkar om verkställighetsförordnande. Den sökande yrkar även om en utökad tidsperiod på 5 år, räknat från beslutsdatum, för att starta upp den planerade verksamheten.

Åtaganden

Johan Rinman åtar sig att fortlöpande journalföra djurhållning och dokumentera beräkningar av grödornas kvävebehov. Johan Rinman åtar sig även att inte tillföra stallgödsel eller andra organiska gödselmedel i större mängd än vad som motsvarar 22 kg fosfor per hektar spridningsareal och år, räknat som ett genomsnitt över en femårsperiod och för verksamhetens hela spridningsareal. En växtnärbalans avseende kväve, fosfor och kalium kommer att upprättas minst en gång vart femte år.

Förslag till villkor

Som förslag på slutliga villkor föreslår den sökande följande:

- Ventilationen från stallarna ska utformas så att risken för lukt- och bullerstörningar vid närliggande bostadsfastigheter minimeras.
- Bolaget ska sträva efter att buller från anläggningen ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid närmaste bostadshus än gällande riktvärden.
- Vid eventuella förändringar av redovisad spridningsareal ska tillsynsmyndigheten informeras.
- Spridning av stallgödsel ska ske enligt gällande riktlinjer och bestämmelser.
- Samtliga transporter av stallgödsel dokumenteras med avseende på datum för leverans samt mottagare. Innehåll av totalfosfor i levererad gödsel ska framgå av dokumentationen.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Johan Rinman bedriver idag anmälningspliktig äggproduktion med en djurhållning på motsvarande 393 djurenheter. Äggproduktionen sker i två parallellt byggda värphönsstallar. I stall 1 finns 19 400 platser för frigående värphöns. Stall 2 är inrett med ett flervåningssystem och här hålls i dagsläget 19 353 hönor. Efter planerad utökning kommer stall 2 rymma 31 000 hönor. Värphönsen levereras vid 16 veckors ålder och äggproduktionen pågår från det att hönsen är ca 20 veckor och upp till 80 veckors ålder, då de går till slakt. Den totala årsproduktionen för den

tillståndssökta verksamheten beräknas till ca 857 ton ägg. Växtodlingsverksamheten förblir oförändrad jämfört med den nuvarande situationen.

Miljökonsekvensbeskrivning

Lokalisering

Ekhovs säteri ligger i en utpräglad jordbruksbygd i Gnesta kommun ca 10 km nordväst om Gnesta. Fastigheten Ekhov 4:1 omfattas inte av några detaljplaner, områdesbestämmelser eller några bestämmelser i gällande översiktsplan. På kullen nordost om värphönsstallarna ligger gravfältet Björnlunda 51:1, ett gravfält med ca 70 synliga gravar av yngre järnålderskaraktär. Närmast boende är två fridsbostäder, där den ena ligger ca 150 meter nordväst och den andra ca 340 meter sydost om verksamheten.

En alternativ lokalisering har utretts men bedömts som olämplig ur kulturmiljösynpunkt. En ny stallbyggnad på platsen försämrar kraftigt upplevelsen av det intilliggande gravfältet. Huvudalternativet är därför att produktionsutökningen i huvudsak sker inom ramen för nuvarande byggnader. Placeringen innebär mista möjliga intrång i landskapsbilden och är bra med tanke på avståndet till närboende. Den huvudsakliga nackdelen med den förordade lokaliseringen är att expansionsutrymme för eventuella framtida behov saknas. Nollalternativet är att verksamheten bedrivs vidare i nuvarande omfattning. På lång sikt är dock moderniseringar och rationaliseringar nödvändiga för företagets konkurrenskraft och överlevnad.

Gödselhantering

Verksamheten använder och planerar även fortsättningsvis att använda två olika lagringssystem för stallgödsel. Gödseln från stall 1 leds till en gödselbrunn försedd med tätslutande spänntak. Påfyllning sker underifrån. Utgödsling sker dagligen med hjälp av gödselskrapor. Tvättvatten från båda stallarna avleds till gödselbrunnen vilket gör att kletgödseln kan hanteras som flytgödsel. Mängden tvättvatten uppskattas till 50 m³ per tvätt och avdelning var 15:e månad.

Gödsel från stall 2 samlas upp på gödselmattor och torkas i ett system med värmväxling. Den inkommande luften värms upp av den utgående luften från djurstallarna. Fastgödseln lagras under tak i ett ventilerat gödselhus som kommer att byggas till för att hantera den ökande mängden gödsel. Fastgödselstallen gödglas ut automatiskt två gånger per vecka.

Gödselproduktionen för den tillståndssökta verksamheten uppgår till 1317 m³ fastgödsel och 960-1000 m³ kletgödsel. Utöver värphönsgödseln blir det årligen 34 m³ djupströgödsel från gårdens 30 får. Det planerade tillbyggda gödselhuset har måtten B 22 m L 21 m och H 4,5 m och är väl dimensionerat att klara av det lagstadgade kravet på tio månaders gödselproduktion. Gödselbrunnens kapacitet beräknas till 1370 m³ vilket motsvarar mer än 12 månaders gödselproduktion.

All fastgödsel avyttras medan kletgödseln sprids på den egna brukade marken. Gödselspridning sker med utgångspunkt i framtagna växtnäringsbalans. Den beräknade spridningsarealen för kletgödseln, beräknat utifrån en maximal högsta

giva på 22 kg fosfor per hektar och år, är 134,5 ha. Den befintliga spridningsarealen ligger i dagsläget på 135,8 ha. Kletgödsel sprids i huvudsak på våren i växande gröda med släpslang. Spridningen av gödsel anpassas efter rådande väderleksförhållanden och hänsyn tas till närboende vad gäller val av tidpunkt. I görligaste mån undviker verksamheten att sprida gödsel under helger och högtidsdagar.

Ammoniakavgången från stallgödseln uppskattas med hjälp av schablonvärden till 5851 kg/år; att jämföra med dagens 4462 kg/år. Schablonerna är inte anpassade för torkad fastgödsel. De uppskattade värdena är därför troligen överskattningar. Gödselhantering och ventilation från stallarna är de huvudsakliga luktkällorna. Den förhärskande vindriktningen är sydvästlig, vilket gör att lukten från anläggningen blir begränsad och att närboende störs så lite som möjligt av gödselhanteringen. Tätslutande tak på gödselbrunnen och torkning av fastgödseln bidrar både till att minska ammoniakavgången och minimera störande lukt.

Utsläpp till vatten

Utlakningen av kväve och fosfor från den egna brukade marken uppskattas till 2690 kg respektive 47 kg. Den utökade produktionen ökar inte näringsläckaget till de intilliggande recipienterna då den ökande gödselmängden avyttras.

Verksamheten tillämpar bevuxna ogödslade skyddszoner på 10 meter samt en sprutfri zon på 6 meter mot alla blåmärkta vattendrag på den topografiska kartan. Mot dräneringsbrunn och åkerdiken lämnas en bevuxen skyddszon på minst 1 meter för skydd mot ytavrinning i samband med gödsling och bekämpningsmedels-spridning. Spridning av stallgödsel och kemiska bekämpningsmedel sker inte närmare enskilda vattentäkter än 50 meter.

Verksamheten bedrivs inom nitratkänsligt område. Berörda recipienter är Storsjön och Kyrksjön. Av VISS (VattenInformationsSystem Sverige) framgår att Storsjön har otillfredsställande ekologisk status. Sjön är en näringsrik slättsjö med övergödningssproblematik. Vattenmyndigheten har bedömt att det finns skäl att fastställa miljö kvalitetsnormen till god ekologisk status med tidsfrist till år 2021. Kyrksjön är inte klassad som egen vattenförekomst i VISS. Sjön är kraftigt övergöd. Avloppsvattnet från Björnlunda samhälle gick fram till slutet av 1960-talet orenat ut i sjön. Stora mängder fosfor finns lagrade i sedimenten. Det årliga tillskottet av fosfor till sjön uppskattades år 2008 i rapporten "Kyrksjöprojektet, slutrapport" till 140 kg.

Energi

Energiförbrukningen för den planerade produktionen uppgår till 210 MWh. Djuren är själproducerande av värme, ingen extern uppvärmning används i stallarna. Verksamheten har bytt ut glödlampor mot energibesparande halogenlampor i stall 1 och lysrörsarmaturer i stall 2. Ventilationen är stegstyrd vilket bidrar till att minska energiförbrukningen. Värmeväxlaren använder varmluft från djurutrymmet för att värma inkommande luft och torka gödseln. Verksamheten använder årligen 5,5 m³ eldningsolja i spannmålstorken och förbrukar 12 m³ fordonsbränsle.

Buller

De viktigaste bullerkällorna från verksamheten är ljud från transporter och ljud från ventilationsfläktar. Den tillståndssökta verksamheten kommer att medföra ökande transporter av framför allt avyttrad stallgödsel. Verksamheten strävar efter att minska störningarna genom att sänka farten och i görligaste mån förlägga transporterna under dagtid. Torkning av fastgödseln bidrar till att minska transporterna.

Ventilationsfläktarna är utformade så att ljudnivån ska hållas på en låg nivå. Djurskyddslagen anger att djuren endast tillfälligtvis får utsättas för mekaniskt buller och ventilationsljud överstigande 65 dB (A) inne i stallet. Verksamheten bedömer att detta tillsammans med avståndet till de närboende gör att fläktarna inte kommer att orsaka några störande ljud.

Avfall

De viktigaste avfallsslagen vid sidan av stallgödsel är döda djur, farligt och icke farligt avfall. Döda djur förvaras i en frysbox i väntan borttransport och destruktion. Hanteringen ombesörjes av Svensk Lantbrukstjänst AB. Farligt avfall som oljeavfall och lysrör hämtas av Länsförsäkringar vart annat år. Den planerade verksamheten förbrukar årligen 800 kg återanvändningsbart plastemballage.

Vatten

Den planerade utökningen beräknas öka vattenförbrukningen från 10 till 12,5 m³ per dygn. All vattenförbrukning mäts och dokumenteras för att veta att rätt mängd förbrukas.

Utfodring

Verksamheten blandar sitt eget foder genom att blanda spannmål från den egna gården med inköpt foderkoncentrat. Koncentratet innehåller fytas vilket ökar djurens förmåga att tillgodogöra sig fosfor i fodret. Mängden egenproducerad spannmål uppskattas till 500-600 ton/år och inköpt färdigfoder till 1310 ton/år. Verksamheten dokumenterar foderåtgången för att se till att ingen överkonsumtion sker.

Yttranden

Länsstyrelsen i Södermanlands län har i sitt yttrande bedömt att tillståndet bör förenas med sedvanliga villkor om tillförsel av gödsel till mark i förhållande till markens näringsstatus, buller, kemikaliehantering och avfallshantering. Länsstyrelsen gör även bedömningen att verksamheten bör kontrollera gödselns näringsinnehåll.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning efter

gjorda kompletteringar uppfyller kraven och kan godkännas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken.

Tillåtlighet

Tillståndets omfattning

Tillståndet och dess villkor omfattar djurhållningen samt den växtodling och fodertillverkning som sker inom företaget. All fastgödsel avyttras och verksamheten har endast genom avtal möjlighet att ställa krav på hur den avyttrade gödseln ska spridas. Företaget kan, enligt Miljöprövningsdelegationens uppfattning, inte hållas ansvarig för eventuella olägenheter som uppstår vid spridning på annan mark än den som verksamheten själv brukar. Krav i samband med hanteringen av den avyttrade gödseln bör istället ställas gentemot mottagaren.

Behandlingen av sanitärt avloppsvatten från personalutrymmen tas inte upp i denna prövning utan hanteras i särskild ordning av tillsynsmyndigheten.

Tillståndet ska gälla tillsvidare. Mot bakgrund av att utökningen är begränsad, i huvudsak sker i befintliga byggnader och att inga synpunkter mot utökningen framkommit ser Miljöprövningsdelegationen inga hinder mot att bifalla sökandes yrkande om verkställighetsförordnande. Med stöd av 22 kap. 28 § MB förordnar delegationen därför att tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte vunnit laga kraft.

Miljöbalkens mål och miljömålen

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken syftar bestämmelserna i balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Av de nationella och regionala miljömålen kommer verksamheten främst att påverka miljömålen ”Ingen övergödning” och ”bara naturlig försurning”. Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att den planerade verksamheten inte strider mot miljöbalkens mål eller miljömålen.

De allmänna hänsynsreglerna

Enligt 2 kap. 1 § miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. iakttas. Detta gäller när frågor om tillåtlighet och tillstånd prövas samt vid tillsyn enligt miljöbalken.

I 2 kap. 2 § miljöbalken anges att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (det s.k. kunskapskravet).

I 2 kap. 3 § miljöbalken anges att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de

begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (den s.k. försiktighetsprincipen). I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I 2 kap. 4 § miljöbalken anges att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska undvika att använda eller sälja sådana kemiska produkter eller biotekniska organismer som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter eller organismer som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt eller bioteknisk organism (den s.k. produktvalsprincipen).

I 2 kap. 5 § miljöbalken anges att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning (de s.k. hushållnings- och kretsloppsprinciperna). I första hand ska förnybara energikällor användas.

Miljöprövningsdelegationen gör bedömningen att Johan Rinman visat att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken ska det för en verksamhet som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta möjlig intrång och olägenhet för människornas hälsa och miljön. I paragrafens tredje stycke anges att ett tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen (2010:900). Miljöprövningsdelegationen konstaterar att verksamhetsområdet inte omfattas av detaljplan eller andra områdesbestämmelser. Lokaliseringen står inte heller i konflikt med Natura 2000-områden eller strandskyddsbestämmelserna. Delegationen finner att den sökande har visat att lokaliseringen är lämplig och i övrigt förenlig med bestämmelserna i 2 kap. 6 § miljöbalken.

Miljökvalitetsnormer

Enligt 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken ska de krav ställas som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm. Enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ska myndigheter och kommuner ansvara för att miljökvalitetsnormer följs. Regeringen har i luftkvalitetsförordningen (2010:477) fastställt miljökvalitetsnormer för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar och ozon. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har, med stöd av förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, beslutat om miljökvalitetsnormer för ytvatten- och grundvattenförekomster. Miljöprövningsdelegationen finner att verksamheten inte kommer att medföra att någon miljökvalitetsnorm enligt ovan nämnda förordningar överskrids.

Bästa tillgängliga teknik

Av Industriutsläppsförordningen (2013:250) 13 § följer att Europeiska IPPC-byråns BAT-slutsatser (Best Available Technique) ska användas som referens vid tillståndsprövning. Detta gäller även för slutsatser i BREF-dokument (BAT Reference Document) framtagna under IPPC-direktivet, dock endast i fråga om slutsatser utan utsläppsvärlden. BREF-dokument framtagna under IPPC-direktivet ersätts succesivt av slutsatser enligt IED-direktivet för respektive bransch. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den sökande visat att verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med bästa tillgängliga teknik.

Villkor

Länsstyrelsen anser att villkor ska föreskrivas avseende hantering av gödsel, avfall, kemikalier, energi och buller. Avgörande för de satta villkoren är bedömningen i 2 kap. 7 § miljöbalken. Här anges det att de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. och lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § första stycket ska gälla i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

En utgångspunkt för den individuella prövningen är att verksamheten inte ska dubbelregleras genom tillståndet. Villkor som återfinns i tillämplig lagstiftning bör undvikas om det inte finns särskilda skäl att omvandla dessa lagkrav till villkor. Den sökande har redovisat ett förslag till villkor för dokumentation av avyttrad stallgödsel. Dokumentation av bortförd stallgödsel regleras genom SJVFS 2004:62 14 §. Miljöprövningsdelegationen ser inget skäl till att dubbelreglera dokumentationen genom villkor.

Länsstyrelsen har vid handläggning av detta ärende beaktat risk för haverier, energi, förorenad mark och nedläggning av verksamheten men inte bedömt det motiverat med särskilda villkor i dessa frågor.

Gödselhantering (villkor 2-9)

Gödselhantering kan ge upphov till olägenhet för människors hälsa och miljön, bl.a. i form av lukt, flugor, förorening av yt- och grundvatten m.m. Verksamheten ska så långt som möjligt verka för att olägenheter för människors hälsa och miljön inte uppstår.

Verksamheten ligger i nitratkänsligt område enligt förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket. Åtgärder som syftar till att minska förluster av kväve men även fosfor är angelägna både ur miljö- och hushållningssynpunkt. Verksamheten ska enligt ovanstående förordning ha utrymme för lagring av stallgödsel, flyt- och fastgödsel, som minst motsvarar en gödselproduktion på tio månader. En tillräcklig lagringskapacitet för att möjliggöra en ur miljösynpunkt optimal spridning är även BAT. Miljöprövningsdelegationen anser att den sökande har visat att man har tillräcklig lagringskapacitet.

För marker som tillhör känsliga områden gäller att stallgödsel inte får tillföras i större mängd än vad som motsvarar 22 kg totalfosfor och 170 kg totalkväve per

hektar spridningsareal och år. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är fosforinnehållet i gödseln som är styrande för behovet av spridningsareal. Den sökande har redovisat en spridningsareal på 135,8 ha. Då markkartering gjordes i samband med att ansökan skickades in saknas information om vilken fosforklass den egna brukade arealen har.

Jordbruksverkets riktlinjer för gödsling och kalkning år 2013 anger att fosforgödsling helt bör undvikas på marker inom fosforklass IV B och V. Endast för potatisodling kan undantag ibland vara motiverat. Det har i ansökningsprocessen inte framkommit några uppgifter om mark- eller odlingsförhållanden som skulle motivera ett avsteg från Jordbruksverkets rekommendationer. Tvärtom är verksamheten belägen i ett känsligt område. De intilliggande recipienterna har båda en övergödningsproblematik och för Kyrksjöns del är fosfor utpekad som huvudproblemet. Miljöprövningsdelegationen anser att det i det aktuella fallet inte är miljömässigt eller ekonomiskt försvarbart att sprida gödsel på marker inom fosforklass IV B och V. Miljöprövningsdelegationen har mot bakgrund av det ovanstående valt att ställa ett funktionsvillkor; att gödselproduktionen inte får överstiga tillgänglig spridningsareal. Fält som har uppnått högsta eller näst högsta fosforklass, P-AL V resp. P-AL IV B, ska inte räknas till den egna tillgängliga spridningsarealen.

Skydds-zoner minskar risken för ytavrinning av växtnäring och bekämpningsmedel, minskar den partikulära borttransporten av fosfor och kan också ha en positiv inverkan på den biologiska mångfalden. Som framgår ovan har myndigheter vid provning och tillsyn en skyldighet att verka för att miljö kvalitetsnormerna uppfylls. De aktuella recipienterna har båda en övergödningsproblematik. Miljö kvalitetsnormen för Storsjön är att den ska nå god ekologisk status 2021. Mot bakgrund av detta bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är motiverat med en högre ambitionsnivå för skydds-zoner än den grundnivå som följer av Jordbruksverkets föreskrifter.

Rätt dosering av gödseln är nödvändig för god hushållning. För detta behövs kännedom om markens och gödselns näringsinnehåll samt grödans behov av näringsämnen. Verksamheten har åtagit sig att utföra markkarteringar och upprätta växtnäringsbalanser. Miljöprövningsdelegationen anser att växtnäringsbalanser bör upprättas minst en gång vart tredje år. En annan mycket viktig faktor för att minimera förluster av näringsämnen är tidpunkten för spridning, såväl tid på året som aktuella väderleksförhållanden. Verksamheten sprider i huvudsak gödsel på våren i växande gröda. För de fall gödsel sprids på obrukad mark är det angeläget att nedmyllning sker snarast möjligt och senast inom 12 timmar. Villkoren för hushållning och gödselspridning är i samstämmighet med den sökandes åtagande.

Skydd av grundvatten för dricksvattenändamål har hög prioritet. Spridning av gödsel nära vattentäkter innebär en risk för påverkan på vattenkvalitén, både i form av bakterier och ämnen. Spridning av bekämpningsmedel riskerar att förorena vattentäkten med bekämpningsmedel och dess nedbrytningsprodukter. Faktorer som marklutning, jordart, förekomst av avgränsande dike, typ av vattentäkt m.m. påverkar risken för förorening i det enskilda fallet. Den sökande har åtagit sig att inte sprida bekämpningsmedel eller gödsel närmare än 50 meter från en vattentäkt.

Villkoret är i linje med den sökandes åtagande. Om den sökande i framtiden av en eller annan anledning vill sprida gödsel eller bekämpningsmedel närmare än 50 meter åligger det honom att för tillsynsmyndigheten visa att det kan ske utan risk för påverkan på vattentäkten.

Kväveförluster, i form av ammoniakavgång, sker under stallgödselns hela hanteringskedja. Förluster i samband med lagring utgör en betydande del av de sammanlagda förlusterna. Miljöprövningsdelegationen anser därför att det är motiverat med villkor för lagring av stallgödsel. BAT för lagring av fast hönsgödsel är att förvara torkad gödsel ventilerat och under tak. Att torka fastgödseln på gödselmattor i ett system med värmeväxling är ett effektivt sätt att minska ammoniakavgången.

BAT för lagring av flytgödsel är enligt BREF-dokumentet att täcka brunnarna. En bedömning av vilken täckning som är lämpligast bör, enligt dokumentet, göras från fall till fall. Miljöverdomstolen har i mål M8945-08 uttalat att fast tak måste anses utgöra BAT för att förhindra ammoniakavgång från flytgödselbrunnar. Den aktuella domen behandlade dock flytgödsel från svin. Miljöprövningsdelegationen konstatar att verksamheten använder sig av BAT för lagring av både fast- och flytgödsel. Villkoren för lagring av gödsel är i linje med den sökandes åtagande.

Kemikalier och avfall (villkor 10-11)

Kemiska produkter, t.ex. bekämpningsmedel, drivmedel och eldningsolja samt avfall och farligt avfall ska förvaras och hanteras så att omgivningen skyddas mot föroreningar eller smitta. Avfall och restprodukter ska om möjligt nyttiggöras.

Buller (villkor 12)

Villkoret är utformat i enlighet med vedertagen praxis.

Delegationer

Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva villkor enligt vad som framgår av villkor 4,5,7 och 11.

Igångsättningstid

Den med tillståndet utökade verksamheten ska ha satts igång senast 3 år efter det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet. Inget har framkommit i ärendet som föranleder Miljöprövningsdelegationen att frånga rådande praxis gällande igångsättningstid vid prövning av miljöfarlig verksamhet.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas när verksamheten sätts igång.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten, om föreskrivna villkor iakttas, går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser. Tillstånd ska därför lämnas till verksamheten.

Information

Detta tillstånd befriar inte Johan Rinman från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser. Ytterligare regler om miljöhänsyn i jordbruket finns i t.ex. 12 kap. miljöbalken, i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket, i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring och i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Vidare innehåller Jordbruksverkets allmänna råd (2005:1) råd för tillämpningen av miljöhänsyn i samband med lagring och spridning av gödsel. Vidare skall Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter, och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur och människor beaktas.

Ändring av verksamheten kan kräva nytt tillstånd eller anmälan i enlighet med 1 kap. 4, 10 och 11 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251). Mindre ändringar av verksamheten ska anmälas till tillsynsmyndigheten på det sätt som anges i 22 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Bedrivs miljöfarlig verksamhet av annan än den som meddelats tillståndet, ska den nye verksamhetsutövaren enligt 32 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet. Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten.

Johan Rinman ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön (26 kap. 19 § miljöbalken) samt i övrigt iaktta vad som sägs i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Varje år före utgången av den 31 mars ska en miljörapport inges till tillsynsmyndigheten (26 kap. 20 § miljöbalken). Inlämningen ska ske digitalt via Naturvårdsverkets miljörapporteringsystem SMP. Miljörapporten ska utformas i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2006:9) om miljörapporter för tillståndspliktiga verksamheter.

Avgift för prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet ska enligt 2 kap. 1 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken betalas av den som bedriver miljöfarlig verksamhet som anges med beteckningen prövningsnivå A eller B i 2 till 32 kap. miljöprövningsförordningen.

Om det i samband med exploatering påträffas en fornlämning ska, enligt 2 kap. 10 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m., arbetet avbrytas och Länsstyrelsen i Södermanlands län underrättas.

Enligt djurskyddsförordningen (1988:539) ska förvaringsutrymmen för bl.a. djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel godkännas ur djurskydds- och

djurhälsosynpunkt (förprovning). Ansökan om förprovning av djurstall görs hos Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, se bilaga 2. Skrivelsen ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 2013-10-25.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Uppsala län. I beslutet har deltagit länsassessor Gunnar Ljungqvist, ordförande, och miljöskyddshandläggare Ing-Marie Askaner, miljöskakunnig. Ärendet har beretts av miljöskyddshandläggare Henning Persson.

Gunnar Ljungqvist

Ing-Marie Askaner

Henning Persson

Bilagor:

1. Karta över verksamhetsområdet
2. Hur man överklagar till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

Sändlista:

Miljö- och byggnämnden 646 80 Gnesta
Länsstyrelsen i Södermanlands län 611 86 Nyköping
Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm
Havs- och Vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 Göteborg
Gnesta kommun 646 80 Gnesta
Jordbruksverket 553 16 Jönköping

Akten

Miljöskydds-enheten (HP och IMA)

Rätts-enheten (GL och AI)